

Økologisk frukt

Rådgjevingsmelding nr. 13 2023

Norsk
Landbruksrådgiving

Utvikling

Plommene og pærane er for det meste i hus, men det gjenstår mykje eple. Svært mykje eple i enkelte felt. Fint vær gjer at frammodninga går raskare enn det me likar. Det er lett at ein er for seint ute og då er lagringsevna til eplene mindre enn om ein får dei inn til rett tid.

NLR gjennomfører haustetidsregistrering for kjernefrukt i dei ulike fruktdistrikta og kjem med anbefalingar, så ein får følgje med lokalt på dette.

Ugras

Legg inn at ein får eit par rundar før vinteren for å riste laust ugraset i feltet. Er ugraset mindre brysamt kan ein redusere dette.

Ein runde med ryddesag langs jordekantar er fint for å redusere frøugras og minske gøymplassane for jordrottene.

Skader på eple før lagring - enkel bestemmingsnøkkel

Arnulf Rein laga for ein del år tilbake eit flott hefte med identifikasjon av skadar frå ulike skadedyr. Heftet er framleis for sal hjå enkelte NLR kontor, men elles finn du ein digital versjon her: [Skader på epler før lagring | Norsk Landbruksrådgiving \(nlr.no\)](https://www.nlr.no/no/temaer/landbruk/nyheter/skader-pa-epler-før-lagring)

Prydepler

Prydeplene har til oppgåve å bestøve hovudsorten i eit felt. Det kan diskuterast om det er fornuftig arealbruk, sidan avlinga ikkje blir brukt. Dessutan er det ein fare for opphoping av soppsmitte frå enkelte av prydeplesortane. Spesielt den tidlegblømmande 'Dolgo' får oppsprekte frukter og monillia no på hausten. Nokre dyrkarar klypper bort

ein del av greinene rett etter at bestøvingsjobben er gjort på våren. Men hos veldig mange blir det ikkje gjort tiltak for å få bort fruktene. Mange av prydelesortane vil ha frukter som heng som inntørka mumiar i fleire år på trea og kan være smittekilde for ulike soppar. Om det skulle oppstå ledige stunder kan ein manuelt rive eller klappe bort fruktene for å redusere smittepresset.

Glasseple

Enkelte år kan eplecellene bli fylt med vatn i staden for luft. Det kan komme av forskjellige årsaker bla ujamn vasstilgang, men også avlinsnivå, solinnstråling og gjødsling kan være bakgrunnen.

Bilete 1 og 2: glasing har med sesongen å gjøre. Biletet viser 'Aroma' som ofte kan få mykje glasing, spesielt når det er låg avling på trea.

Denne sesongen ser det ut til av delar av austlandet og vestlandet får liknande fysiologisk skader som for to år tilbake. Fleire sortar har mykje glasing no ved hausting, men det er ofte trea med låg avling som har størst problem. Det fine haustværet dei siste dagane gir for stor fotosynteseaktivitet i forhold til det trea greier å nyttiggjøre seg og det blir opphoping av sorbitol i fruktkjøttet. Altså glasing eller «watercore» på engelsk.

Epleskurv

Gjer et klokt val før planting – sterke sortar mot epleskurv er alltid nødvendig. Etter planting gjeld det å halde skurven under kontroll. Blir det glipp i sprøytinga i økologisk, er dette ofte eit problem i fleire år etterpå.

Denne sesongen var skurvbekjempingen relativt enkel på austlandet og noko meir krevjande på vestlandet. Sjølv om sesongen ikkje hadde mange infeksjonar gjeld det å holde dei i sjakk. Me ser på austlandet at enkelte infeksjonar har skjedd på dei sist utviklar blada den siste tida. Truleg er det den

våte August som har spreidd smitte som alt var i trea.

Skurvresistens

Hjå såkalla skurvresistente sortar vil ofte skurvresistensen sitte på eit gen, ei Vf-resistens. I praktisk dyrking vil denne resistensen bli trigga og resistensgenet kan bli broten. Når skurvresistensen er broten vil ofte ein sort med resistens blir vanskelegare å holde i sjakk enn ein sterk sort. Me har Vf-resistente sortar i våre plantingar. Det er 'Santana' og dei nye sortane 'Eden' og 'Fryd'. Om desse sortane ikkje blir sprøyta mot epleskurv, vil resistensen fort bli borte. Skurvresistens må ikkje bli ei sovepute, for epleskurv er ein av dei viktigaste sjukdommane å ha kontroll på i økologiske felt.

Frukttrekreft

Frukttrekreft er eit stort problem. Det er ofte lettare å sjå no på hausten, sidan greinene ofte visnar i løpet av sommaren. Bruk egna reiskap og fjern såra frå feltet. Ofte vil smitten frå store sår ha infisert lenger ned i treet, slik at det å forsøke å redde eit ungt tre med kraftig sår vil bli ein håplaus kamp.

Tre med sår i hovudstamma må ein være særskilt kritisk til om skal få leve lenger. Felt som er fem år eller yngre bør ein ikkje ha tre med frukttrekreftsår i hovudstamma. Fjern trea og brenn dei utanfor feltet. Sidegreiner med tydelege sår bør ein klyppe godt inn til frisk ved. Frukttrekreften kan være synleg inni snittflata ganske langt frå der såret er utanpå treet. Skjær tilbake til ein er sikker på at såret er reint for frukttrekreftsmitte.

Heksekost

Heksekost er ein karanteneskadegjerar som er meldepliktig til Mattilsynet, men som ikkje innebør noko krav om sanering eller andre restriksjonar med mindre ein omset levande plantemateriale. Me tilrår likevel at dyrkar merkar av tre med smitte og fjernar dei etter at haustinga er over. Pass på å få med mest mogleg også av rota. Trea blir ikkje friske igjen om dei har fått smitten og ein risikerer at dei kan smitte vidare t.d. ved sugande insekt (sugarar).